

Herva

Pöllöselvitys 2025

Sitowise Oy – Granlund Oy - Arup

Liite 4 |

Tässä raportissa otetaan huomioon asiakkaamme erityiset ohjeet ja vaatimukset. Sitä ei ole tarkoitettu kolmannelle osapuolelle, eikä sen perusteella pidä luottaa siihen, eikä siitä oteta vastuuta kolmannelle osapuolelle.

Ove Arup & Partners Ireland Limited
One Albert Quay
Cork
T12 X8N6
Ireland
arup.com

Liite 4

Sisältö

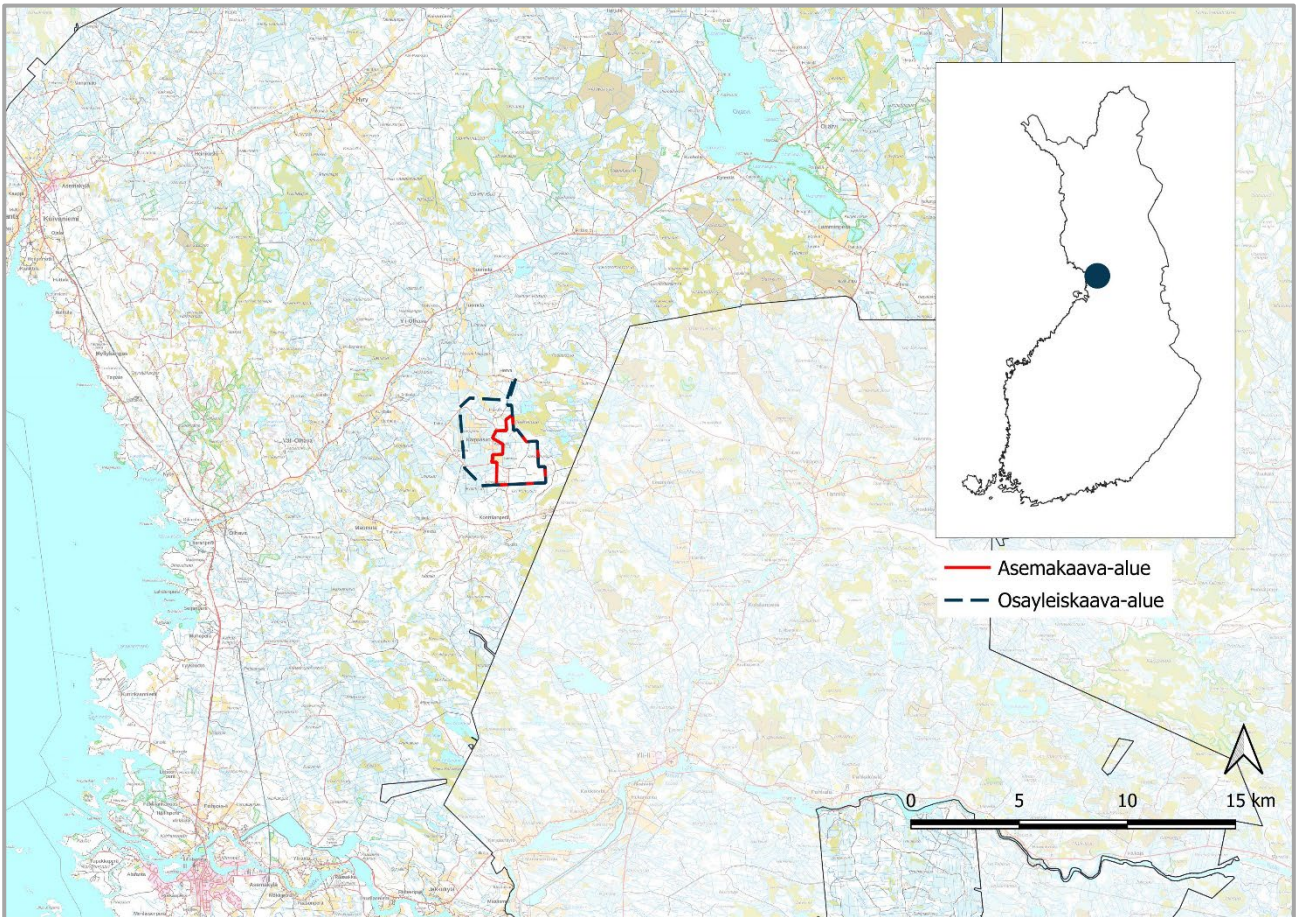
1.	Johdanto	1
2.	Selvitysalueen sijainti ja yleiskuvaus	1
3.	Työstä vastaavat henkilöt	2
4.	Inventointimenetelmät	3
4.1	Epävarmuustekijät	4
5.	Tulokset ja päätelmät	5
6.	Ekologiaa ja yleistietoja havaituista lajeista	6
6.1	Viirupöllö (<i>Strix uralensis</i>) [LC] [DIR I]	6
6.2	Helmipöllö (<i>Aegolius funereus</i>) [NT] [DIR I]	6
7.	Kirjallisuus ja lähteet	6

1. Johdanto

Tässä raportissa esitetään Sitowise Oy:n Iin Hervan osayleiskaavaa varten tekemän pöllöselvityksen tulokset. Selvityksen tarkoituksena oli tunnistaa alueella esiintyvät pöllölajit ja niiden elinympäristöt osayleiskaava-alueen tulevaa suunnittelua varten. Selvitys on laadittu Kuvassa 1 osoitetulle osayleiskaava-alueelle. Selvitysalue sisältää asemakaava-alueen, jolle suunnitellaan datakeskusta ja siihen liittyviä rakenteita. Havainnointia tehtiin yhteensä neljänä yönä maaliskuussa 2025. Raportissa esitetään käytetyt inventointimenetelmät, epävarmuustekijät, tulokset ja päätelmät.

2. Selvitysalueen sijainti ja yleiskuvaus

Hervan selvitysalue sijaitsee Pohjois-Pohjanmaalla Iin kunnassa noin 33 kilometriä kuntakeskuksesta koilliseen (Kuva 1). Alue sijoittuu Kärppäsuon, Rahvalonkankaan ja Konttisuon maastoihin. Luontoselvitysten alueen pinta-ala suunniteltuine laajennuksineen on noin 1 156 hehtaaria (Kuva 2).

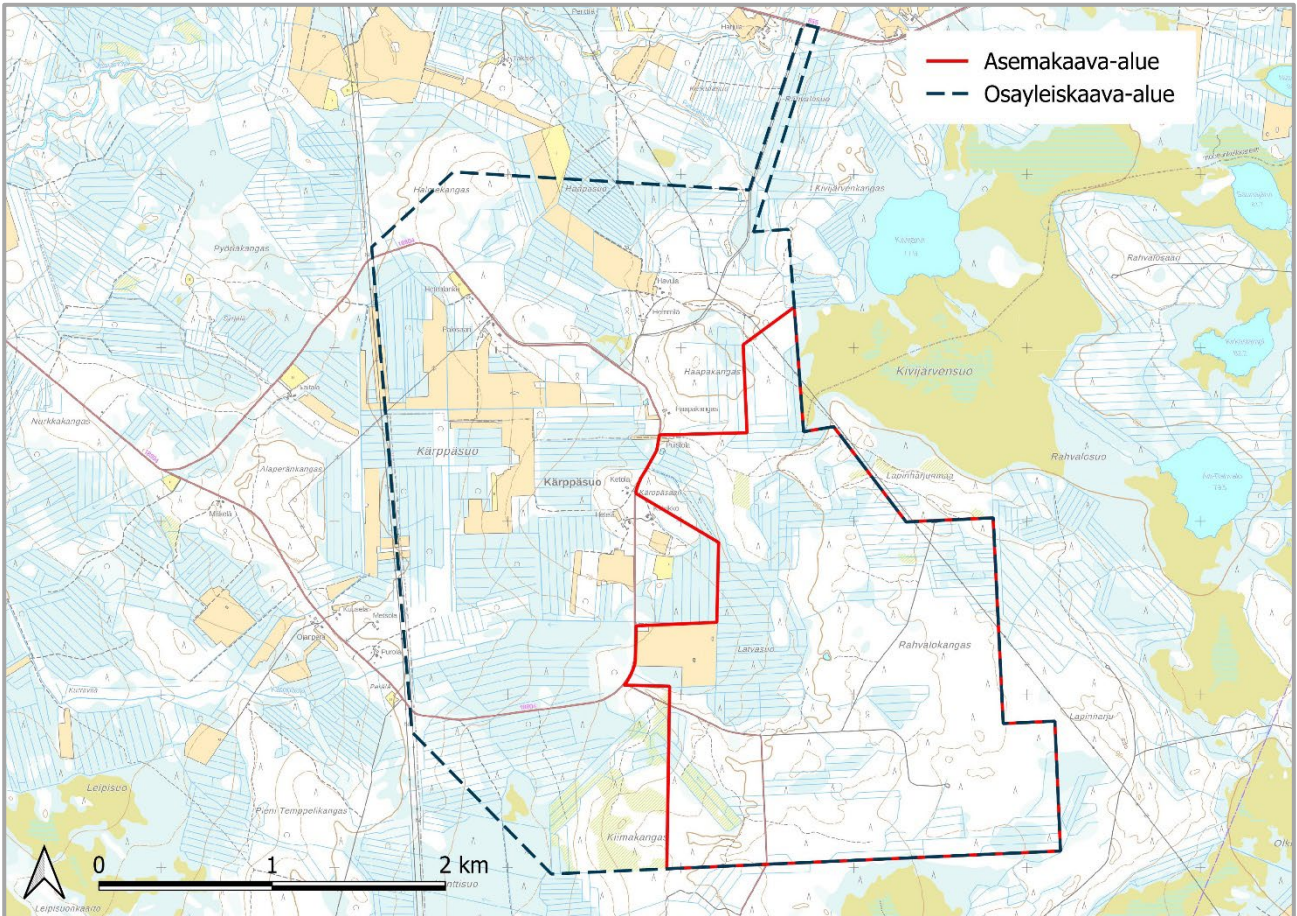
Kuva 1 Selvitysalueen lähestymiskartta. Selvitysalueen sijaintikunnan lähikunnat ovat vaaleammalla sävyllä. Maastokartta Maanmittauslaitoksen aineistoa (5/2025).

Selvitysalue sijaitsee keskiborealisella metsäkasvillisuusvyöhykkeellä ja pohjanmaan aapasoiden suokasvillisuusvyöhykkeellä. Kasvillisuus on enimmäkseen kivennäismaan kangasmetsiä ja rämeitä sekä lännen laajennusalueella myös korpilaikkuja. Kasvupaikkatyypit ovat pääosin tuoreita ja kuivahkoja kankaita, karuja rämeitä sekä paikoitellen alueen länsiosassa ravinteisia korpia. Metsät ovat lähes kauttaaltaan metsätalouskäytössä ja suot ojitettuja, mikä on niiden luonnontilaa heikentävä tekijä.

Liite 4

Puusto on ikärakenteeltaan nuorta tai varttuneempaa kasvatusmetsää ja vähäpuustoisia alueita on melko runsaasti. Länsi- ja keskiosissa aluetta on peltolohkoja.

Konttikankaan pohjavesialue (11139051) on noin kilometrin etäisyydellä selvitysalueen etelärajuksesta kaakkoon sekä Kuisuon Natura 2000 -alue (FI1106401, SAC/SPA) noin kahden kilometrin etäisyydellä selvitysalueen eteläpuolella. Selvitysalue rajautuu osin Kivijärvensuohon, joka on osoitettu luonnonsuojelualueeksi maakuntakaavassa ja Iin strategisessa yleiskaavassa.

Kuva 2 Selvitysalueen sijainti ja rajaus. Maastokartta Maanmittauslaitoksen aineistoa (5/2025).

3. Työstä vastaavat henkilöt

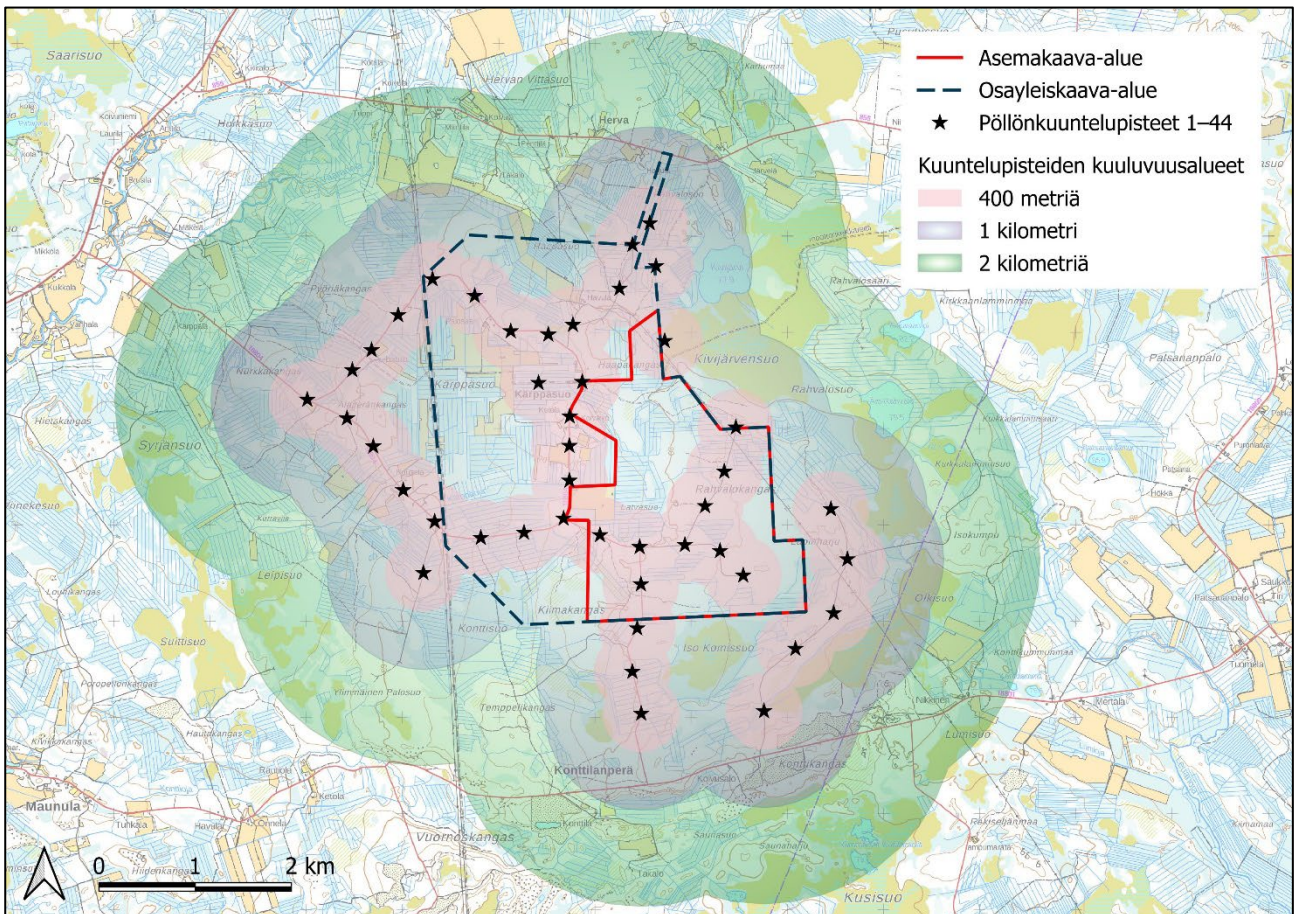
Selvitysalueen pöllöselvityksen maastotöistä vastasi ympäristönhoitaja Toni Ahlman, jolla on pöllönkuunteluista 11 vuoden kokemus ja yli 25 vuoden aktiivinen lintuharrastustausta. Raportoinnista vastasivat luontokartoittaja (EAT) ja puutarhuri Johanna Vesämäki sekä vanhempi asiantuntija, ekologi (FT) Päivi Salo. Vesämäellä on viiden vuoden kokemus luontoselvitysten raportoinneista. Salolla on yhteensä yli 15 vuoden kokemus tieteellisestä ja yleistajuisesta julkaisutoiminnasta ja raportoinnista.

4. Inventointimenetelmät

Pöllöt ovat yöaktiivisia lajeja, joiden soidinkausi keskittyy kevättalveen. Kevään sääolosuhteet ja myyrätilanne vaikuttavat soidinkauteen, mutta parasta soidinaikaa on tyypillisesti helmikuun jälkipuolisko, maaliskuu ja huhtikuun alku. Pöllöselvityksen tavoitteena on pöllöjen soidinreviirien löytäminen sekä paikallistaminen mahdollisimman tarkasti lajien soidinääntelyä kuuntelemalla. Karttoitusmenetelmänä käytettiin pistekuuntelua (ks. esim. Korpimäki & Hakkarainen 2012), jossa pöllöjen revierejä kartoitettiin kuuntelemalla soidinääntäviä 44 eri kuuntelupisteestä sopivissa sääolosuhteissa ja aina auringonlaskun jälkeen. Uusimmassa luontoselvitysoppaassa ei esitetä pöllöselvityksiin muita menetelmiä (Mäkelä & Salo 2024).

Kuuntelut tehtiin 10.3., 22.3., 2.4. ja 8.4.2025 noin kello 18.00–5.00 välisenä aikana (Kuva 3). Kuuntelupisteet sijaitsivat pääsääntöisesti noin 300–800 metrin etäisyydellä toisistaan. Pisteiden sijoittelulla pyrittiin kattamaan selvitysalue ja sen lähiympäristö mahdollisimman laajasti. Kuuntelupisteet olivat samoja kaikkien kuunteluiden aikana, ja kussakin pisteessä kuunneltiin 5–8 minuuttia. Kuuntelukierrosten aloituspiste vaihteli kertojen välillä ja reitti kierrettiin myös takaisinpäin eli kuuntelupisteet kuunneltiin yhden kuuntelukerran aikana kahdesti. Äännelevien pöllöjen sijainti pyrittiin mahdollisuuksien mukaan haarukoimaan useasta eri pisteestä. Pöllöjen ääntelypisteet eivät kuitenkaan tarkoita, että pesäpaikka on tarkasti kyseisessä paikassa.

Maastoinventointeihin käytettiin aikaa yhteensä 40 tuntia.

Kuva 3 Selvitysalueen pöllökuuntelupisteet ja kuuluvuusalueet maaliskuussa 2025. Maastokartta Maanmittauslaitoksen aineistosta (5/2025).

Liite 4

4.1 Epävarmuustekijät

Eri pöllölajien äänen kuuluvuus vaihtelee suuresti. Esimerkiksi lapinpöllön ääni kantaa vain noin 400 metriä, mutta huuhkajan ääni voi kuulua jopa neljän kilometrin etäisyydelle. Tavanomaisimpien pöllölajien ääni kantaa kuitenkin tyypillisesti 1 000–3 000 metriä (Taulukko 1). Tiheähkön kuuntelupisteverkoston avulla koko selvitysalue saatiin kuunneltua siten, että katvealueita jäi hyvin vähän 1 000 metrin säteellä jokaiseen kuuntelupisteeseen nähden. 2 000 metrin kuuluvuusalueen säteen sisälle mahtui laajasti myös hankealueen ulkopuolisia alueita (Kuva 3).

Taulukko 1 Suomessa säännöllisesti pesivien pöllölajien äänen kuuluvuus metreinä (Zetterström ym. 2023) ja pesivän kannan parimääräarviot (Lehikoinen ym. 2018).

Laji	Tieteellinen nimi	Äänen kuuluvuus (m)	Pesivän kannan parimäärä keskimäärin (vaihteluväli)
Huuhkaja	Bubo bubo	1 500–4 000	940 (850–1 100)
Hiiripöllö	Surnia ulula	1000	3 500 (300–7 200)
Varpuspöllö	Glaucidium passerinum	500–1 000	3 500 (2 700–4 200)
Lehtopöllö	Strix aluco	2 000–3 000	1 200 (1 000–1 400)
Viirupöllö	Strix uralensis	2 000	3 100 (2 700–3 700)
Lapinpöllö	Strix nebulosa	400	600 (500–900)
Sarvipöllö	Asio otus	500–1 000	1 500 (900–2 000)
Suopöllö	Asio flammea	1 000	7 000 (500–14 000)
Helmipöllö	Aegolius funereus	3 000	2 900 (1 900–4 200)

Merkittävä pöllöselvitysten epävarmuustekijä liittyy pöllöreviirien määrän suureen vuosittaiseen vaihteluun. Ravintotilanne vaikuttaa reviirien määrään, ja monella myyriin erikoistuneella lajilla ei heikon ravintotilanteen keväinä löydetä reviirejä juuri lainkaan (Taulukko 1). Lisäksi kuunteluolosuhteet vaikuttavat merkittävästi havaintoihin, sillä pöllöt eivät soidonna esimerkiksi tuulessa eivätkä usein myöskään kovassa pakkasessa. Tämän selvityksen maastotyöt tehtiin hyvissä sääolosuhteissa (Taulukko 2), eikä vuoden 2025 selvityksen osalta näin ollen voida esittää erityisiä epävarmuustekijöitä. Havaintoja tarkastellessa tulee kuitenkin huomioda, että esimerkiksi iäkkäät ja pitkään samalla paikalla pesineet viirupöllöt saattavat aloittaa pesinnän ilman erityistä soidinääntelykautta.

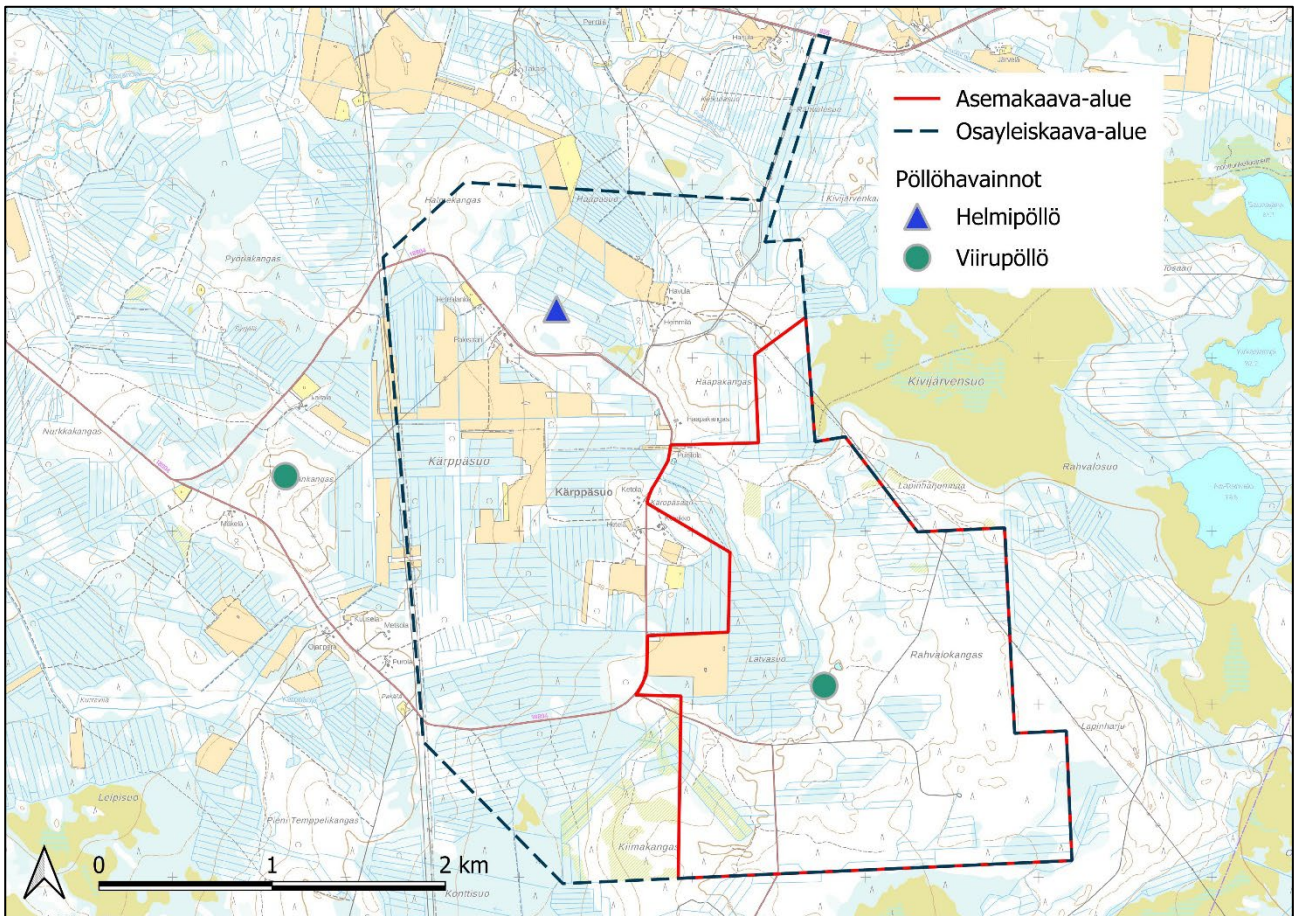
Taulukko 2 Sääolosuhteet kuunteluiden aikana. Pilvisyydessä esim. 0/8 = pilvetön ja 8/8 = täyspilvinen.

Pvm	Lämpötila alussa	Lämpötila lopussa	Pilvisyys alussa	Pilvisyys lopussa	Tuuli alussa	Tuuli lopussa
10.3.2025	-4 °C	-13 °C	7/8	5/8	2 m/s NE	1 m/s NE
22.3.2025	2 °C	-2 °C	6/8	3/8	4 m/s SW	2 m/s SW
2.4.2025	5 °C	1 °C	6/8	5/8	2 m/s SW	1 m/s S
8.4.2025	4 °C	1 °C	7/8	3/8	4 m/s S	3 m/s W

5. Tulokset ja päätelmät

Maastoinventointien aikana löydettiin kaksi viirupöllön reviiriä, joista yksi sijoittui selvitysalueen kaakkoisosaan Rahvalonkankaalle ja toinen selvitysalueen länsirajauksen ulkopuolelle Alaperänkankaalle (Kuva 4). Lisäksi selvitysalueen pohjoisosasta Kärppäsuontien pohjoispuolelta löydettiin helmipöllön reviiri. Molemmat lajit ovat EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja. Lisäksi helmipöllö on uhanalaisuusluokaltaan silmälläpidettävä (NT).

Pöllöjen osalta yleisenä ohjeena on pyrkiä säilyttämään mahdollisimman laajasti vanhoja ja luonnontilaisia metsiä. Tällaiset metsäkohteet tarjoavat yleensä sopivia pesäpaikkoja useille lajeille. Mikäli alueella tehdään rakennustöitä, suositellaan niitä vältettävän pöllöjen reviirien läheisyydessä (50–100 m) pesimäkaudella noin maaliskesäkuussa. Tämän selvityksen perusteella ei voida antaa muita erityisiä maankäyttösuosituksia.

Kuva 4 Pöllöjen reviirihavainnot selvitysalueella ja sen lähiympäristössä maaliskuhuttiin 2025 pöllökuunteluiden perusteella. Maastokartta Maanmittauslaitoksen aineistoa (5/2025).

Liite 4

6. Ekologiaa ja yleistietoja havaituista lajeista

Tässä luvussa kerrotaan pöllöselvityksessä havaittujen lajien ekologiasta ja hallinnollisesta asemasta. Kustakin lajista esitetään suomalaisen nimen lisäksi tieteellinen nimi. Hakasulkuihin on merkitty lajin uhanalaisuusluokitus: CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut ja NT = silmälläpidettävä (Hyvärinen ym. 2019). DIR tarkoittaa EU:n lintudirektiivin liitteisiin sisältyvää lajia. Kustakin lajista esitetään yleispiirteisesti elinympäristöön ja pesäpaikkaan liittyviä tietoja sekä tuorein parimääräarvio. (Suomen Lajitietokeskus 2025.)

6.1 Viirupöllö (*Strix uralensis*) [LC] [DIR I]

Viirupöllö pesii Suomessa lähes koko maassa, lukuun ottamatta pohjoisinta Lappia. Kannan painopiste on Keski- ja Etelä-Suomessa, mutta etelärannikolla laji on harvalukuinen. Laji suosii pesimäalueinaan havu- ja sekametsiä. Uusimman parimääräarvion mukaan pesimäkanta on 2 700–3 700 paria (Taulukko 1) (Lehikoinen ym. 2018).

Selvitysalueen kaakkoisosassa oli yksi reviiri ja selvitysalueen ulkopuolella yksi reviiri (Kuva 4).

6.2 Helmipöllö (*Aegolius funereus*) [NT] [DIR I]

Helmipöllö pesii Suomessa koko maassa lukuun ottamatta aivan pohjoisinta Lappia niillä alueilla, joilla ei kasva mäntymetsää. Laji on erikoistunut saalistamaan myyriä. Aiemmin helmipöllöä pidettiin Suomen yleisimpänä pöllölajina, mutta populaatio on taantunut 1980-luvulta lähtien. Yhtenä syynä vähenemiselle on esitetty varttuneiden metsien pinta-alan vähenemistä. Uusimman parimääräarvion mukaan pesimäkanta on 1 900–4 200 paria (Taulukko 1) (Lehikoinen ym. 2018).

Selvitysalueen pohjoisosassa oli yksi reviiri (Kuva 4).

7. Kirjallisuus ja lähteet

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U-M. (toim.). 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 704 s. <http://hdl.handle.net/10138/299501>
- Korpimäki, E. & Hakkarainen, H. 2012. The Boreal Owl. Ecology, Behaviour and Conservation of a Forest-Dwelling Predator. Cambridge UP. 359 s.
- Lehikoinen, A., Below, A., Jukarainen, A., Laaksonen, T., Lehtiniemi, T., Mikkola-Roos, M., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rusanen, P., Sirkiä, P., Tiainen, J. & Valkama, J. 2018. Suomen lintujen pesimäkantojen koot. Linnut-vuosikirja 2018: 38–45.
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-5640-3>
- Suomen Lajitietokeskus. 2025. Pöllölajien ekologia, hallinnollinen status ja uhanalaisuusluokitus. <https://laji.fi/> [viitattu 16.5.2025.]
- Zetterström, D., Svensson, L. & Mullarney, K. 2023. Lintuopas. Euroopan ja Välimeren alueen linnut. Kustannusosakeyhtiö Otava.